

נ.צ: 17310.13640
 גוש: 30542,30591,30612,30614
 הכרזת האתר: י- 4952 עמ' 1280 16.1.01
 רחוב: מאיר גרשון, ראובן ארזי.
 תאור כללי: בית בד, גתות, מקוואות, בריכה.
 הקשר סביבתי: אתר בשצ"פ בלב המרקם האורבני.

שמות אחרים: אין

יעוד המקום: גן ארכיאולוגי פתוח.

בעלות: ?

מפעיל המקום: אין

שימוש כיום: שטח ארכיאולוגי מפותח חלקית.

גודל: קטן. כ- 1.5 דונם אתר תחתון. כ- 0.8 דונם אתר עליון.

חפירות: זליגמן יי 1990, אבו ריא ר' 1993.

ניצפות: נמוכה.

תיצפות: בינונית

תאור הממצאים:

שטח "13" (עליון):

גת גדולה, הכוללת משטח דריכה מרכזי (5.3*5.6 מ') שמשני צידיו ארבעה משטחי דריכה משניים, מהם שרדו שלושה. שני בורות איסוף גדולים נמצאו מדרום למשטח העיקרי. מצפון לגת נחשף חדר מוארך, שבקצהו הותקן בור מכוסה. בריכת מים גדולה נמצאה ממערב לגת. מכלול מתקנים זה מיוחס לסוף התקופה הביזאנטית ולתחילת התקופה הערבית הקדומה.

שטחים "4", "37" (תחתון):

נחשפו שלושה מקוואות מטויחות בטיח אפור כהה, המתוארכות לתקופה הרומית הקדומה. בשלב שני הוקם מבנה מעל המערה בה נחצב המקווה הגדול. המבנה נקשר למערה באמצעות שני גרמי מדרגות חצובים. בתחתית המקווה נכרה בור איגום ומעליו הונח לוח אבן ששימש כמשטח סחיטה של בית בד. כמו כן נחשפה גת גדולה, הכוללת משטח דריכה מרוצף בפסיפס וארבעה משטחי דריכה משניים. מתחת למשטחי דריכה אלו נמשכו צינורות שהובילו לתאים. כן נמצאו בור השקיעה ובור האיסוף. המתקן כולו קורה באמצעות גג שנישא על גבי אומנות. המתקנים תוארכו למן שלהי התקופה הרומית המאוחרת ועד שלהי התקופה הביזאנטית.

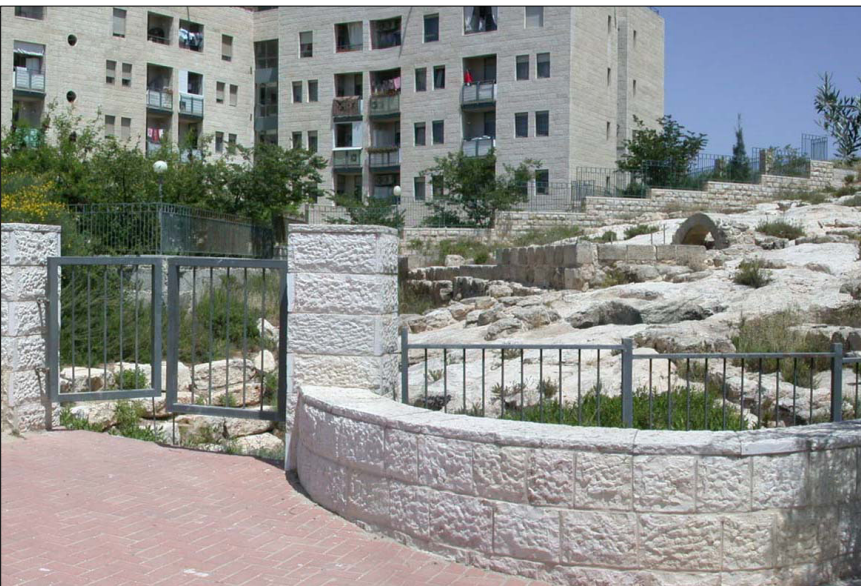
תקופות: רומית קדומה עד ערבית קדומה

רמת השתמרות: גבוהה מאוד.

ממצא מיוחד: משקולת של בית הבד.

פוטנציאל לחפירה עתידית: 1, 2, 3, 4, 5

מידע נוסף:

אתר תחתון: מבט מדרום מזרח.

יחס אתר-סביבה:

אתר עליון: בלב שטח ציבורי פתוח, בסמוך לתצפית מגוננת המשולבת בבריכת מים שכונתית. אי קיומה של מערכת שילוט וחוסר הטיפול באתר יוצרים נתק בין השטח לסביבתו. קיים פוטנציאל רב בהפעלת ופיתוח האתר בשיתוף גורמים שכונתיים/חיצוניים. אתר תחתון: סמוך לצומת ראשית. קיימת כניסה מוסדרת לאתר. האתר מפותח חלקית וקיים פוטנציאל רב בפיתוח והשמשת האתר למבקרים בשיתוף גורמים שכונתיים/חיצוניים.

נגישות: גבוהה. ניתן להגיע ברכב עד סמוך לאתרים. האתרים מגודרים אך הוסדרו בהם שערי כניסה.

שימור:

מצב השתמרות: טוב. באתר בוצעו עבודות שימור (1993): אתר עליון: מילוי מישקים בקירות, טיפול בפסיפסים, הסרת יציקות בטון, נקיון וריסוס, גידור. האתר כיום מוזנח וניכרים סימני ואנדליזם.
אתר תחתון: מילוי מישקים, טיפול בפסיפסים, מילוי, התקנת סבכות, שחזור קירות, שחזור קשת, נקיון וריסוס, גידור.

טכנולוגיות: חציבת מתקנים בסלע, בניית גזית.

מסקנות:

- האתר בעל ערך רב מבחינה תרבותית/טכנולוגית כמייצג תקופה. המתקנים החקלאיים מורכבים והישרדותם גבוהה.
1. האתר מרשים וקיים פוטנציאל רב בפיתוח האתר ועידוד הביקור בו בשיתוף עם גורמים קהילתיים/עירוניים או גורמים חיצוניים (החברה להגנת הטבע ועוד).
 2. יש לבצע עבודות תחזוקה שותפות באתר.
 3. קיימת תכנית מגירה (בתחום שימור של רע"ת) לפיתוח נוסף של האתר.
 4. יש לראות בחיוב הפעלה והשמשה של המתקנים (באופן מבוקר) במסגרת פעילות בתי ספר ובארועים מיוחדים.
 5. יש לדאוג למערכת הסברה/המחשה קבועה באתר וסמוך לו.
 6. אין להתיר בנייה בין שני חלקי האתר.
- היחס לאתרים נוספים בסביבה הקרובה:** קיים קשר תרבותי/טכנולוגי (חקלאי) בין אתר זה לבין האתרים: 'פסגת זאב בנה ביתך' (5) ו'חי' כעכול' (9).

☒	ערך ארכיאולוגי מיוחד
☐	ערך היסטורי
☐	ערך דתי-תרבותי
☒	ערך אדריכלי/טכנוי
☒	מייצג תקופה
☐	ערך נופי
☒	נדירות
☒	רמת השתמרות
☐	מקבץ
☒	פגיעות

אתר תחתון: תכנית. מתוך: עתיקות 38, 142.

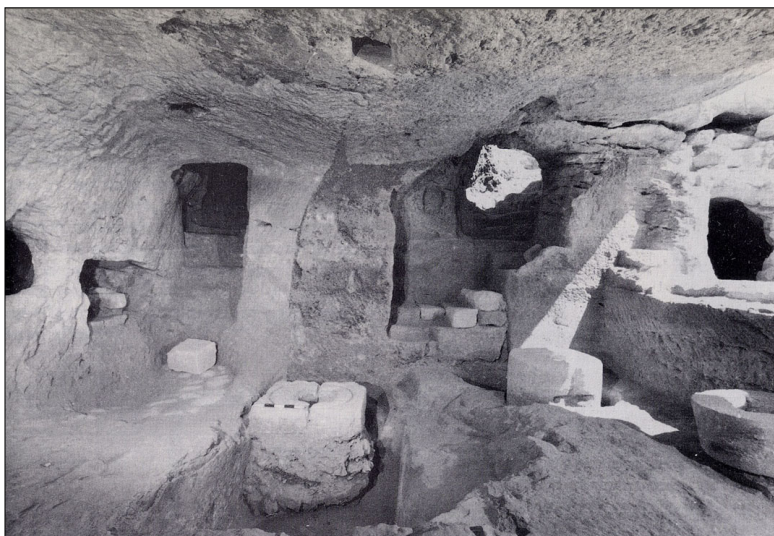
ביבליוגרפיה:

סקר ירושלים [102] אתר 91.
זליגמן י, י-ם - פסגת זאב (מזרח א'), ח"א 99 47-49
אבו ריאה ר', פסגת זאב (מזרח א'), ח"א 104 87-89.
תיק שימור מס. תחום שימור, רע"ת.
Gorin-Rosen, Y. 'Atiqot 38:205-214.
Rapuano, Y. 'Atiqot 38:171-203
Seligman, J. 'Atiqot': 25:63-75, 27:191-197, 38:137-170.

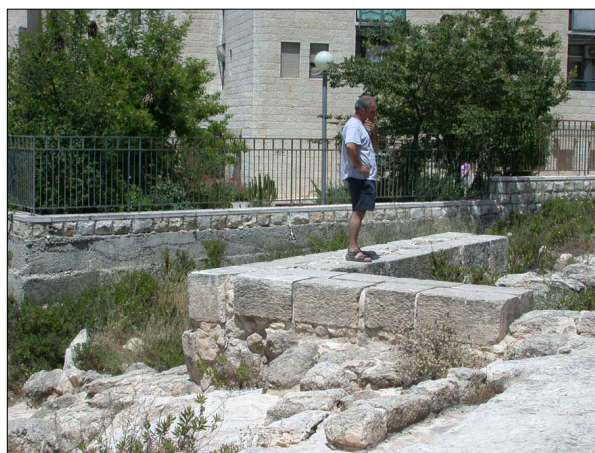
ממלא הנתונים:
שחר פוני - אדריכל
יוחנן (גיון) זליגמן - ארכיאולוג
תאריך עדכון: קיץ 2002

אתר תחתון : בית הבד.

בית בד ביזאנטי, מתוך : קדמוניות 103-104

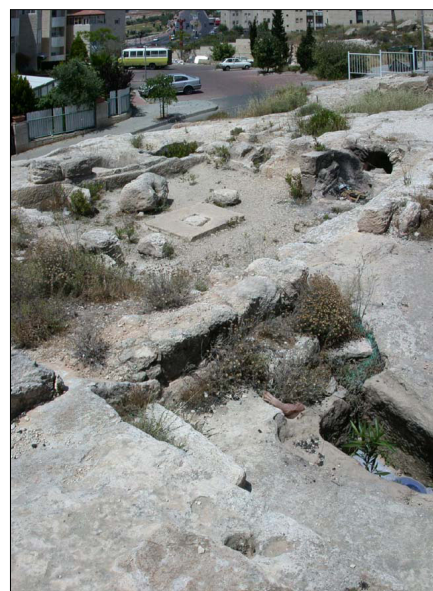
אתר תחתון : מבט ממזרח על המבנה המרכזי.

אתר תחתון : קשת משוחזרת.

אתר עליון : מבט צפון מערב על הגת.

אתר עליון : מבט מצפון מזרח.